

Programmabegroting 2008 beoordeeld

Stadsdeel Centrum naar een meetbare begroting

Oktober 2007

Inhoudsopgave

Samenvatting	5	
1	Inleiding	11
1.1	Totstandkoming en opzet Programmabegroting	11
1.2	Onderzoeksaanpak	12
2	Toets programmabegroting	15
2.1	Van ambities tot resultaatindicatoren	15
2.2	Nulmetingen en meetmomenten	17
2.3	Samenvattend	20
3	Twee programma's nader onderzocht	23
3.1	Inleiding	23
3.2	Programma Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling	24
3.3	Programma Onderwijs en Jeugd	30
3.4	Discrepanties tussen PAK en MaatPAK	37
3.5	Samenvattend	38
Bijlage 1. Programma's en ambities		41
Bijlage 2. Overzicht aantal effect- en resultaatindicatoren		43
Bijlage 3. Maatschappelijke effecten		45
Bijlage 4. Algemeen kader		47
Bijlage 5. Besluit Meetbaar Programakkoord 2006-2010		51

R a

Samenvatting

In haar Onderzoeksprogramma 2007 kondigde de Rekenkamer Amsterdam-Centrum aan een quick scan te zullen uitvoeren naar de begroting voor 2008 van het stadsdeel.

Programmabegroting 2008

Vertrekpunt voor de programmabegroting 2008 van stadsdeel Centrum zijn de ambities en de beoogde maatschappelijke effecten uit het programmakkoord 2006 – 2010. De rekenkamer onderzocht of de beoogde maatschappelijke effecten vanuit het programmakkoord consistent en meetbaar in de programmabegroting 2008 zijn opgenomen. Een meetbare programmabegroting vergroot het inzicht, de transparantie en de stuurbaarheid van het functioneren van het stadsdeel. Raadsleden kunnen op basis van effect- en resultaatindicatoren het dagelijks bestuur aanspreken op de ambities (vooraf) en op de realisatie (achteraf). Een meetbare programmabegroting biedt de raad derhalve de mogelijkheid om haar kaderstellende en controlerende taak efficiënt en effectief uit te oefenen.

Onderzoeksvragen

Leidend voor de quick scan zijn de volgende onderzoeksvragen:

1. Zijn de doelstellingen in de programmabegroting 2008, mede afgezet tegen de doelstellingen van het *programmakkoord 2006-2010 (PAK)* en het *Meetbaar programmakkoord 2006-2010 (MaatPAK)*, meetbaar geformuleerd;
2. Bieden de gegevens over de uitgangspositie (nulmeting) zoals opgenomen in de programmabegroting 2008 een goede basis om de realisatie van de doelstellingen te toetsen.

Onderzoeksaanpak

De Rekenkamer heeft voor de volgende aanpak gekozen. Allereerst heeft de Rekenkamer de 14 programma's¹ van de programmabegroting 2008 getoetst op de aanwezigheid van ambities en maatschappelijke effecten, effect- en resultaatindicatoren. Ook is per programma nagegaan of de effectindicatoren zijn voorzien van nulmetingen. Indien dat het geval is, is getoetst of duidelijk is op welk jaar of welke periode de meting betrekking heeft. Een goede en betrouwbare nulmeting is van belang om de mate van ambitie (vooraf) en prestaties (achteraf) van het stadsdeel te kunnen stellen. Vervolgens heeft de rekenkamer twee programma's aan een nadere analyse onderworpen. Voor de programma's *Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling* (opgebouwd uit vier programma-onderdelen) en *Onderwijs en Jeugd* (opgebouwd uit twee programma-onderdelen) zijn aan een nadere analyse onderworpen.

Per programma-onderdeel is nagegaan of er sprake is van consistentie:

- Zijn de ambities vertaald in maatschappelijke effecten?
- Zijn de maatschappelijke effecten voorzien van effectindicatoren?
- Zijn de effectindicatoren voorzien van resultaatindicatoren?

¹ Programma 15 'Coördinatie portefeuilles' is niet getoetst omdat de vermelde doelen ook reeds in andere programma's zijn uitgewerkt.

Een programma-onderdeel is maximaal consistent als op alle 3 de vragen een bevestigend antwoord kan worden gegeven.

Tevens zijn bij programma's *Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkelingen Onderwijs en Jeugd* de effect- en resultaatindicatoren per programma-onderdeel getoetst op kwaliteit. De kwaliteit is gemeten aan de hand van drie criteria, te weten: specifiek (eenduidigheid), meetbaar en de kwaliteit van de nulmeting.

De deelraad heeft op 30 november 2006 het MaatPAK, zijnde de SMART-vertaling van het programakkoord 2006-2010, vastgesteld. Gelijktijdig heeft de deelraad het dagelijks bestuur verzocht om de door de deelraad geconstateerde omissies en discrepanties (tussen het PAK en het MaatPAK) mee te nemen in de volgende versies van het MaatPAK en de programmabegroting 2008. Het besluit van de stadsdeelraad, inclusief de door de raad geconstateerde omissies en discrepanties zijn als bijlage 5 in dit rapport opgenomen.

De rekenkamer is bij de twee onderzochte programma's nagegaan in hoeverre het dagelijks bestuur bij het op stellen van de programmabegroting 2008 rekening heeft gehouden met de door de raad gesignaleerde verschillen en tekortkomingen.

Uitkomsten onderzoek programmabegroting 2008

De bevindingen op begrotingniveau kunnen als volgt worden samengevat.

Tabel S.1 – Bevindingen begrotingniveau

	Totaal getoetst	In aantallen		In procenten	
		Wel	Niet	Wel	Niet
Programma's voorzien van ambities	14	11	3	78%	21%
Programma's voorzien van maatschappelijke effecten	14	14	0	100%	0%
Maatschappelijke effecten voorzien van effectindicatoren	39	24	15	62%	38%
Effectenindicatoren voorzien van resultaatindicatoren	64	57	7	89%	11%
Effectindicatoren voorzien van nulmetingen	64	54 ²	10	84%	16%
Kwantitatieve nulmetingen voorzien van meetmoment	34	26	8	76%	24%

Uit de tabel blijkt dat bij drie van de 14 onderzochte programma's geen ambitie is verwoord. Dit betekent dat bij deze programma's niet duidelijk is gemaakt welke verandering of situatie in de samenleving gewenst is. Wel zijn alle programma's voorzien van maatschappelijke effecten, al waren die niet altijd even eenvoudig uit de tekst te herleiden. Daarnaast constateerde de rekenkamer bij twee programma's (*Groen en Dierenwelzijn* en *Onderwijs en Jeugd*) dat de maatschappelijke effecten niet het hele programma afdekken. De programma-onderdelen *Dierenwelzijn* en *Jeugd* zijn namelijk niet vertaald in maatschappelijke effecten.

² 54 nulmetingen: 34 kwantitatieve nulmetingen, 13 meetsystemen in ontwikkeling en 7 benoemde prestaties.

Van de in totaal 39 door de Rekenkamer aangetroffen maatschappelijke effecten zijn er 15 niet voorzien van effectindicatoren. Bij het programma ‘*Welzijn, Zorg, Sport en Diversiteit*’ vindt de rekenkamer de samenhang tussen beide niet duidelijk. Een logische uitwerking van maatschappelijke effecten in effectindicatoren is van belang om de uitvoering van de begroting te kunnen monitoren.

Daarnaast constateerde de rekenkamer dat zeven van de 64 effectindicatoren niet zijn uitgewerkt in resultaatindicatoren. Bij deze effectindicatoren is in de programmabegroting daarmee niet duidelijk aangegeven wat het stadsdeel gaat doen om de beoogde effecten te bereiken.

Bij 34 van de 64 effectindicatoren is een duidelijke kwantitatieve nulmeting aanwezig. Daarnaast zijn er bij de nulmeting 13 ‘meetsystemen in ontwikkeling’ en 7 prestaties vermeld. 10 indicatoren zijn geheel niet voorzien van een nulmeting. Bij 8 van de 34 kwantitatieve nulmetingen is niet duidelijk aangegeven wat het meetmoment is. Onduidelijkheid over het meetmoment van de nulmeting betekent dat het moeilijk is om een oordeel te vormen over de mate van ambitie en de geleverde prestaties.

Uitkomsten onderzoek op programmaniveau

Voor de programma’s *Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling* (opgebouwd uit vier programma-onderdelen) en *Onderwijs en Jeugd* (opgebouwd uit twee programma-onderdelen) zijn de bevindingen als volgt samen te vatten. De maximaal te behalen score op een onderdeel is 3 punten.

Tabel S.2 – Bevindingen programmaniveau

	Consistent (0-3)	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programma 6: Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling				
<i>Wonen</i>	2,3			
• Effectindicatoren		1,5	2,0	1,5
• Resultaatindicatoren		1,4	2,6	n.v.t.
<i>Bouwtoezichtelijk beleid</i>	3,0			
• Effectindicatoren		2,0	2,0	1,0
• Resultaatindicatoren		2,5	3,0	n.v.t.
<i>Vastgoed</i>	1,0			
• Effectindicatoren		2,0	3,0	3,0
• Resultaatindicatoren		Geen uitwerking in resultaatindicatoren		
<i>Stedelijke ontwikkeling</i>	0,3			
• Effectindicatoren		Geen uitwerking in effectindicatoren		
• Resultaatindicatoren		Geen uitwerking in resultaatindicatoren		
Gemiddelde Programma 6	1,7	1,9	2,5	1,8

	Consistent (0-3)	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programma 9: Onderwijs en Jeugd				
<i>Onderwijs</i>	1,3			
• Effectindicatoren		1,3	2,3	2,3
• Resultaatindicatoren		1,3	2,3	3,0
<i>Jeugd</i>	2,0			
• Effectindicatoren		2,5	3,0	2,5
• Resultaatindicatoren		2,3	2,5	2,0
Gemiddelde Programma 9	1,7	1,9	2,5	2,5

De verschillende onderdelen van het programma ‘*Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling*’ hebben uiteenlopende scores op de onderzochte aspecten. De onderdelen *Wonen* en *Bouwtoezichtelijk beleid* scoren voor het programma als geheel goed op het aspect ‘consistentie’. Het onderdeel *Wonen* scoort echter onvoldoende op de aspecten ‘specifiek’ en ‘kwaliteit van de nulmeting’. Ook de nulmeting bij het onderdeel *Bouwtoezichtelijk beleid* is door de rekenkamer als onvoldoende beoordeeld. Voor de onderdelen *Vastgoed* en *Stedelijke ontwikkeling* geldt een heel ander beeld. Beiden zijn als onvoldoende consistent beoordeeld, omdat maatschappelijke effecten en effectindicatoren niet of onvolledig zijn uitgewerkt.

De programma-onderdelen *Onderwijs* en *Jeugd* vertonen een verschillend beeld. Over het geheel genomen is het programma voor *Onderwijs* niet erg ‘consistent’. *Jeugd* scoort op dit punt iets beter, ook al was hiervoor geen maatschappelijk effect geformuleerd. *Onderwijs* scoort evenmin hoog op de aspecten ‘specifiek’ en ‘meetbaar’ en de ‘kwaliteit van de nulmetingen’. Ook op deze criteria is de rekenkamer positiever over het onderdeel *Jeugd*, vooral de effectindicator ‘Tevredenheid speelmogelijkheden kinderen’ (Een uitzondering vormt de indicator over de uitvoering van speelruimteplannen). Bij de effectindicator ‘Verlaging aantal First Offenders’ zijn volgens de Rekenkamer begrippen soms onduidelijk gedefinieerd, wat tot iets lagere scores op de aspecten ‘specifiek’ en ‘meetbaar’ leidt.

De deelraad constateert dat de ambities uit het PAK op het gebied van stedelijke ontwikkeling (Strategisch aankoopbeleid, Gebiedsgerichte aanpak, Prioriteit voor Wallen, Leidsebuurt en Oostelijke binnenstad en Overdragen van grote culturele instellingen aan Centrale Stad) in het MaatPAK niet meetbaar waren uitgewerkt. De rekenkamer constateerde dat ook in de programmabegroting 2008 deze onderwerpen ‘specifiek’ en ‘meetbaar’ zijn gemaakt.

Ten aanzien van het programma *Onderwijs en Jeugd* constateerde de stadsdeelraad dat het onderdeel ‘Meer aandacht voor de brede school; in het bijzonder voor kwaliteitsverbetering en samenwerking’ onvoldoende was uitgewerkt in het MaatPak. De Rekenkamer constateert dat dit ook nog niet is uitgewerkt in de programmabegroting. De rekenkamer realiseert zich dat de recente wetgeving over

voor- en naschoolse opvang hieraan debet kan zijn. Anderzijds zou de uitwerking in de programmabegroting 2008 een eerste aanzet kunnen zijn voor een debat met de stadsdeelraad.

Conclusie en aanbevelingen

De rekenkamer stelt met genoeg vast dat het stadsdeel er veel aan doet om haar beleid transparant en meetbaar te maken. Het overkoepelende oordeel van de rekenkamer is dat het stadsdeel er in is geslaagd om op hoofdlijnen een goede, inzichtelijke en meetbare programmabegroting 2008 op te stellen. Wel zijn op onderdelen, zowel ten aanzien van de consistente uitwerking als ten aanzien van de uitwerking in indicatoren en nulmetingen, verdere verbeteringen mogelijk. In dit rapport zijn bij de verschillende onderdelen concrete voorstellen voor verbetering gedaan.

Om misverstanden te voorkomen verdient het verder aanbeveling om definities van de gehanteerde begrippen, zoals bijvoorbeeld 'Wat zijn ouderen?', 'Wat is slechte staat van onderhoud?', zo veel mogelijk in de programmabegroting op te nemen. Eventueel kan in de begroting verwezen worden naar het document waarin de betreffende begrippen eenduidig zijn gedefinieerd. Het stadsdeel kan er ook voor kiezen om een specifiek document te ontwikkelen in de vorm een definitieboekje, waarin de begrippen, voorzien van bronverwijzingen, worden gedefinieerd.

Verder constateert de rekenkamer bij de twee door haar onderzochte programma's dat de door de stadsdeelraad geconstateerde omissies en discrepanties tussen PAK en MaatPAK niet zijn verwerkt in de programmabegroting 2008. De rekenkamer adviseert om desbetreffende ambities alsnog in een meetbare vorm uit te werken. De rekenkamer beveelt verder aan om ook bij de overige programma's na te gaan of de door de stadsdeelraad geconstateerde tekortkomingen in MaatPAK zijn weggenomen in de programmabegroting 2008. Zo niet dan verdient het aanbeveling dat ook deze ambities meetbaar te maken.

R a

1 Inleiding

1.1 Totstandkoming en opzet Programmabegroting

De drie coalitiepartijen PvdA, VVD en GroenLinks hebben aan het begin van de huidige raadsperiode een programmakkoord gesloten. Het Programmakkoord 2006-2010, van april 2006, geeft de inhoudelijk-politieke punten aan die het stadsdeelbestuur in haar vierjarige bestuursperiode wil bereiken.

Dit Programmakkoord (kortweg aangeduid als het PAK) is later uitgewerkt tot een Meetbaar Programmakkoord voor stadsdeel Amsterdam-Centrum 2006-2010, aangeduid als het MaatPAK. Hierin wordt per programma ingegaan op de drie W-vragen uit het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BVV):

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag dat kosten?

In een doelenboom of doelenschema kan de relatie tussen de drie W-vragen, inzichtelijk worden gemaakt. Voor een uitgewerkt voorbeeld wordt verwezen naar bijlage 4 van dit rapport.

Het MaatPAK is door het dagelijks bestuur voorgelegd aan de deelraad van stadsdeel Centrum. De deelraad besloot op 30 november 2006 om de eerste versie van het MaatPAK vast te stellen, maar verzocht het dagelijks bestuur tevens om een aantal door de deelraad geconstateerde omissies en discrepanties mee te nemen in de volgende versie(s) van MaatPAK. In een bijlage bij de brief van de deelraad aan het dagelijks bestuur staan de omissies en discrepanties per programma aangegeven.

Stadsdeel Centrum heeft diverse documenten opgesteld om de totstandkoming en uitvoering van de programmabegroting te ondersteunen. Zo is er een handreiking SMART, waarin de criteria Specifiek, Meetbaar, Aanvaardbaar, Realistisch/relevant en Tijdgebonden worden toegelicht. Ook is er een Overzicht indicatoren uitvoering PAK 2006-2010 opgesteld, waarin per indicator is aangegeven hoe, hoe vaak en door wie wordt gemeten. En er is een document Metingen resultaatindicatoren over het eerste half jaar van 2007, waarin staat of metingen hebben plaatsgevonden.

Het Meetbaar Programmakkoord 2006-2010 vormde de basis voor de Programmabegroting 2008 van het stadsdeel. De effect- en resultaatindicatoren uit het MaatPAK zijn in de programmabegroting bijna letterlijk terug te vinden.

In het BVV worden de begrippen 'doelen', 'effecten' en 'prestaties' gebruikt. Ook in de handreiking van het stadsdeel worden de begrippen 'effecten' en 'prestaties' gehanteerd. Zo staat er: "Middelen en activiteiten worden omgezet in prestaties, die moeten leiden tot effecten in de maatschappelijke omgeving. Er behoort een directe en heldere relatie te bestaan tussen prestaties en effecten."

De Rekenkamer stelt vast dat het stadsdeel andere begrippen hanteert dan die worden aangegeven in het BBV en de diverse handreikingen. De programma's zijn in de programmabegroting voor de vraag 'wat willen we bereiken' uitgewerkt in maatschappelijke effecten, effectindicatoren/en uitkomsten en voor de vraag 'wat gaan we daarvoor doen' in afspraken en resultaatindicatoren (zie ook bijlage 4). In tabel 1.1 zijn de verschillen in terminologie opgenomen zoals de Rekenkamer die heeft opgevat.

Tabel 1.1 - Gehanteerde begrippen

BBV en handreikingen	Programmabegroting 2008
Ambitie	Omschrijving
Maatschappelijk doel	Maatschappelijke effecten
Effectdoelstelling	Effectenindicator
Prestatiedoelstelling	Resultaatindicator
Prestatie	Afspraak
Nulwaarde	Nulmeting
Streefwaarde 2008	B2008
Streefwaarde 2010	Doel

De Rekenkamer hanteert in dit rapport, om verwarring te voorkomen, de begrippen van het stadsdeel.

1.2 Onderzoeksaanpak

In haar Onderzoeksprogramma 2007 kondigde de Rekenkamer Amsterdam-Centrum aan een quick scan te zullen uitvoeren naar de begroting voor 2008 van het stadsdeel. De vraag die hierbij centraal staat is of de begroting voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Alleen dan kan de stadsdeelraad zich namelijk bij haar controlerende en kaderstellende rol op deze stukken baseren. De Rekenkamer geeft met dit onderzoek uitvoering aan dat voornemen.

Zoals in de brief van 4 oktober 2007 van de Rekenkamer aan de stadsdeelraad is aangegeven, zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Zijn de doelstellingen in de Programmabegroting meetbaar geformuleerd, mede afgezet tegen het Programakkoord 2006-2010 en het Meetbaar Programakkoord 2006-2010?
2. Bieden de gegevens over de uitgangspositie (nulmeting) zoals opgenomen in de Programmabegroting 2008 voldoende basis om de realisatie van de doelstellingen te toetsten?

Als toetsingskader voor het onderzoek hanteert de Rekenkamer het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BVV) en de in dat kader verschenen handreikingen.

De Rekenkamer heeft voor de volgende aanpak gekozen.

Allereerst heeft de Rekenkamer de programma's³ getoetst op de aanwezigheid van:

- Ambities en maatschappelijke effecten.
- Effectindicatoren.
- Resultaatindicatoren.

Ook is nagegaan of:

- Effectindicatoren zijn voorzien van nulmetingen en, indien dat het geval is,
- Duidelijk is op welk jaar of welke periode de meting betrekking heeft.

De bevindingen en conclusies van dit deel van het onderzoek zijn in hoofdstuk 2 terug te vinden.

De programma's *Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkelingen Onderwijs en Jeugd* zijn vervolgens in twee stappen nader onderzocht:

Stap A

Op programmaniveau is per programma-onderdeel nagegaan hoe de uitwerking is van:

- Ambitie(s) in maatschappelijke effecten (a1),
- Maatschappelijke effecten in effectindicatoren (a2) en
- Effectindicatoren in resultaatindicatoren (a3).

Op de drie aspecten kon een score van 0 tot 3 worden behaald (0=slecht, 1=onvoldoende, 2=voldoende, 3=goed). Op basis hiervan is een score 'consistentie' berekend.

Stap B

Voor de effect- en resultaatindicatoren is nagegaan:

- Of sprake is van een effect (E) of prestatie (P).
- Hoe de indicatoren scoort op het criterium 'specifiek'.
- Hoe de indicatoren scoort op het criterium 'meetbaar'.
- Wat de kwaliteit van de nulmeting is.

De criteria 'specifiek' en 'meetbaar' maken deel uit van het SMART-principe, dat wordt gehanteerd bij het stellen van meetbare doelen voor organisaties. De Rekenkamer beperkt zich bij deze quick scan tot de criteria 'specifiek' en 'meetbaar'.

---

³ De Programmabegroting 2008 bevat 15 programma's; één meer dan het MaatPAK. Daarin was reeds aangekondigd dat in de programmabegrotingen een afzonderlijk programmablad zou worden opgenomen voor de Coördinatieportefeuilles. Het nieuwe programma onderscheidt zich van de andere programma's, omdat hierin portefeuilles zijn ondergebracht die door de andere programma's worden voortgebracht. De vragen 'hoe willen we dit bereiken' en 'wat mag het kosten' worden in die betreffende programma's beantwoord. De Rekenkamer ziet hierin een reden om het programma Coördinatieportefeuilles bij haar quick scan buiten beschouwing te laten.

Bij 'specifiek' gaat het om de vraag of de doelstelling eenduidig en helder is geformuleerd. Een te algemeen geformuleerde doelstelling geeft problemen bij de monitoring van de prestaties en effecten. Ook is daarbij beoordeeld of de indicator een logische samenhang heeft met beoogde (maatschappelijke) effect.

Bij 'meetbaar' gaat het om de vraag of het resultaat van de doelstelling dusdanig is beschreven, dat het meetbaar is of vastgesteld kan worden. Bij de indicatoren, de meetbare eenheden waarmee de doelen worden gevolgd, moeten een nulmeting en streefwaarden zijn opgenomen.

Tot slot is de Rekenkamer voor de twee programma's globaal nagegaan in hoeverre de discrepanties tussen PAK en MaatPAK, die de deelraad noemde in de bijlage bij de brief van 30 november 2006, nog steeds gelden.

De bevindingen en conclusies van deze analyse zijn terug te vinden in hoofdstuk 3.

Gelet op het karakter van het onderzoek (een quick scan) en de omstandigheid dat wij bij het onderzoek alleen gebruik maken van openbaar beschikbare documenten (concept-programmabegroting, PAK en MaatPAK) hebben wij bij dit onderzoek niet de gebruikelijke procedure van ambtelijk en bestuurlijk wederhoor toegepast.

2 Toets programmabegroting

2.1 Van ambities tot resultaatindicatoren

Van ambities naar maatschappelijke effecten

Voor alle programma's is nagegaan, of duidelijk is welke verandering of situatie in de samenleving gewenst is; de ambitie en/of beoogde maatschappelijke effecten. Volgens de Rekenkamer zou aan de formulering van maatschappelijke effecten een meer algemene ambitie vooraf moeten gaan. De ambitie zou volgens de Rekenkamer in die paragraaf Omschrijving terug te vinden moeten zijn, omdat in de daarop volgende paragraaf onder 'Wat willen we bereiken?' de beoogde maatschappelijke effecten aan bod komen.

De Rekenkamer constateert dat bij 9 van de 14 programma's (64%) bij de omschrijving van het programma een ambitie is terug te vinden. Bij twee programma's (14%) is wel een ambitie geformuleerd, maar als onderdeel van de paragraaf 'maatschappelijke effecten'. Het gaat om de programma's *Bouwen Wonen en Stedelijke ontwikkelingen Monumenten*. Bij drie programma's (21%) is geen ambitie geformuleerd. Hier gaat het om de programma's *Horeca, Water en Verkeer* en *Parkeren* (zie bijlage 1).

De Rekenkamer constateert verder dat alle programma's zijn voorzien van maatschappelijke effecten, al zijn deze niet altijd even eenvoudig uit de tekst te halen. Volgens een inventarisatie van de Rekenkamer (zie tabel 2.1) gaat het in totaal om 39 maatschappelijke effecten. De aansluiting tussen maatschappelijke effecten en ambities is niet altijd even helder. In twee programma's dekken de maatschappelijke effecten niet het hele programma: de maatschappelijke effecten van het programma *Groen en Dierenwelzijn* hebben alleen betrekking op Groen, en die van het programma *Onderwijs en Jeugd* alleen op Onderwijs.

Van maatschappelijk effect naar effectindicator

De Rekenkamer is vervolgens nagegaan of de maatschappelijke effecten zijn voorzien van effectindicatoren. Van de in totaal om 39 maatschappelijke effecten zijn er 24 (62%) voorzien van effectindicatoren. Dit betekent dat er 15 niet zijn voorzien van effectindicatoren (38%). Zo zijn bij het programma *Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling* 4 van de 8 maatschappelijke effecten niet voorzien van effectindicatoren. En bij het programma *Welzijn, Zorg, Sport en Diversiteit* is de samenhang tussen de 3 maatschappelijke effecten en de effectindicatoren onduidelijk.

Tabel 2.1 – Maatschappelijke effecten niet voorzien van effectindicator

Programma	Maatschappelijk effect niet voorzien van effectindicator
Bestuur	<ul style="list-style-type: none"> • Een open, resultaatgericht en collegiaal bestuur • Een sterke kaderstellende rol van de Raad
Milieu	<ul style="list-style-type: none"> • Een leefbaar, duurzaam en veilig milieu voor iedereen
Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • Realiseren van woningen geschikt voor ouderen en andere huishoudens met een zorgbehoefte • De vastgoedportefeuille wordt strategisch ingezet voor bepaalde doelgroepen die op de onroerend goed markt moeilijk een positie verwerven • Gebiedsgerichte aanpak vier gebieden wordt gecontinueerd • De vernieuwingsoperatie bestemmingsplannen wordt voltooid
Welzijn, Zorg, Sport en Diversiteit	<ul style="list-style-type: none"> • De binnenstad is voor Amsterdammers van alle groepen en gezindten een veilige haven, waar niemand wordt uitgesloten of gediscrimineerd • Mensen kunnen zich lopend en fietsend door de binnenstad bewegen • Garanderen en stimuleren van fysieke en financiële mogelijke tot sportdeelname voor alle bewoners
Onderwijs en Jeugd	<ul style="list-style-type: none"> • Verzelfstandiging van openbare schoolbesturen wordt afgerond • Periodiek overleg van dagelijks bestuur met de schoolbesturen over kwaliteit van het onderwijs
Cultuur en Creatieve economie	<ul style="list-style-type: none"> • Amsterdammers zijn trots op en voelen zich medeverantwoordelijk voor de historische binnenstad
Economie, Werkgelegenheid en Toerisme	<ul style="list-style-type: none"> • Het aantrekkelijker maken van de oostelijke binnenstad voor toeristen
Inrichting en Beheer openbare ruimte	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie met gebruikers van de openbare ruimte

In bijlage 3 staan de 39 maatschappelijke effecten. Bij 24 maatschappelijke effecten is aangegeven welke effectindicatoren daar volgens de Rekenkamer bijhoren. De vetgedrukte maatschappelijke effecten zijn volgens de Rekenkamer niet voorzien van een effectindicator.

Van effectindicator naar resultaatindicator

De Rekenkamer is tot slot nagegaan in hoeverre de effectindicatoren zijn uitgewerkt in resultaatindicatoren ('Wat gaan we ervoor doen?'). Hierbij is steeds uitgegaan van de verwijzingen in de tabel Resultaatindicatoren, die bij de programma's is opgenomen.

In totaal zijn er 64 effectindicatoren geformuleerd. Van deze effectindicatoren zijn er 57 (89%) uitgewerkt in resultaatindicatoren. Dit betekent dat er 7 niet zijn uitgewerkt in resultaatindicatoren. Anders gezegd: in 11% van de gevallen waarin is geformuleerd 'wat ze willen bereiken' is in het geheel niet aangegeven 'hoe ze dat willen bereiken'.

In tabel 2.2 is te zien om welke programma's en effectindicatoren het gaat.

Tabel 2.2 – Programma's en effectindicatoren

Programma	Effectindicator <u>niet</u> voorzien van resultaatindicatoren
1. Bestuur	<ul style="list-style-type: none"> Tevredenheid laatste contact ambtenaar (1.4)
6. Bouwen, wonen en stedelijke ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> Kostendekkendheid van de vastgoedportefeuille (6.4)
7. Welzijn, zorg, sport en diversiteit	<ul style="list-style-type: none"> Passend en toegankelijk aanbod van voorzieningen (7.3)
9. Onderwijs en Jeugd	<ul style="list-style-type: none"> Percentage scholen waarop onderwijskundige vernieuwingen zijn doorgevoerd (9.2b)
10. Cultuur en creatieve economie*	<ul style="list-style-type: none"> Aantal personen in de binnenstad werkzaam in de creatieve sector (10.4) Mening van creatieve ondernemers over vestigingsklimaat en ontmoetingsfunctie van de binnenstad (10.5)
14. Monumenten	<ul style="list-style-type: none"> Waarderingscijfer voor de monumenten (14.2)

* Voor de resultaatafspraken voor de creatieve economie wordt verwezen naar het werkprogramma Creatieve binnenstad dat in de tweede helft van 2007 zal worden vastgesteld.

De samenhang tussen de effecten en indicatoren kunnen per beleidsterrein in een doelenboom of doelenschema worden weergegeven. Zie ook bijlage 4 van dit rapport. Het verdient aanbeveling om per programma een doelenboom of –schema te maken, zodat de relatie tussen ambitie, maatschappelijke effecten, effect- en resultaatindicatoren duidelijk wordt en zichtbaar wordt waar uitwerkingen ontbreken.

2.2 Nulmetingen en meetmomenten

Nulmetingen

De effectdoelstellingen (in de Programmabegroting effectindicatoren) moeten zijn voorzien van nulmetingen om een verandering te kunnen aantonen. De meetbaarheid vereist immers een referentiekader voor de te bereiken effecten.

De Rekenkamer is nagegaan of de 64 effectindicatoren zijn voorzien van nulmetingen. Daarbij is onderscheid gemaakt in:

- Er is een duidelijke, kwantitatieve nulmeting.
- Er is geen nulmeting, maar een meetsysteem is in ontwikkeling.
- De nulmeting is een activiteit of prestatie, aar deze is niet op te vatten als een kwantitatieve nulmeting of als een meetsysteem in ontwikkeling.
- Er is helemaal geen nulmeting.

Deze indeling is ontleend aan het normenkader in Meetbaarheid gemeten. Zie tabel 2.3 voor de resultaten.

Tabel 2.3 – Aard van nulmetingen bij effectindicatoren

	Aanwezig	In ontwik- keling	Prestatie	Niet aanwezig	Totaal
1. Bestuur	6	1	0	2	9
2. Veiligheid	1	0	1	0	2
3. Horeca	1	2	1	0	4
4. Groen en dierenwelzijn	1	0	0	0	1
5. Milieu	0	0	0	0	0
6. Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling	3	1	0	0	4
7. Welzijn, Zorg, Sport en Diversiteit	8	3	1	3	15
8. Water	0	0	1	1	2
9. Onderwijs en Jeugd	5	0	1	0	6
10. Cultuur en Creatieve economie	2	2	0	1	5
11. Economie, Werkgelegenheid en Toerisme.	2	2	1	1	6
12. Verkeer en Parkeren	2	0	1	1	4
13. Inrichting en Beheer Openbare ruimte	3	0	1	0	4
14. Monumenten	0	2	0	0	2
Totaal	34	13	7	10	64

Bij 34 van de 64 effectindicatoren is sprake van een kwantitatieve nulmeting (53%), in 13 gevallen is een meetsysteem in ontwikkeling (20%) en in 7 gevallen is sprake van een activiteit of prestatie (11%). Wanneer er sprake is van een activiteit of prestatie, is een nulmeting niet persé noodzakelijk. De vraag is dan wel of de indicator terecht is aangeduid als effectindicator.

Bij 10 effectindicatoren is geen nulmeting aanwezig (16%). Bij het programma Welzijn, Zorg, Sport en Diversiteit is bij 6 van de 15 effectindicatoren geen nulmeting aanwezig of is de nulmeting in ontwikkeling. Hierbij geldt als verzachtende omstandigheid dat er in verhouding veel effectindicatoren zijn genoemd en dat het in een aantal gevallen gaat om nieuw beleid, zoals in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Dit betreft bijvoorbeeld de woonservicebeurt voor ouderen, het Loket Zorg en Samenleven, het Huis van de Buurt, jaarverslaglegging volgens de nieuwe subsidieverordening, deelname aan Topscore en deelname aan sportactiviteiten door mensen met een functionele beperking. In één geval luidt de effectindicator: Indicator diversiteit afhankelijk van te schrijven beleidsnota. Deze had volgens de Rekenkamer niet als

effectindicator mogen worden opgenomen, maar is hier beoordeeld als activiteit/prestatie.

De Rekenkamer is in deze quick scan niet nagegaan of de resultaatindicatoren zijn voorzien van nulmetingen en meetmomenten. Reden hiervoor is dat het bij resultaatindicatoren in veel gevallen gaat om activiteiten of prestaties in het kader van de vraag ‘wat gaan we hiervoor doen?’. In die gevallen is een nulmeting vaak niet van toepassing.

Meetmomenten

Vervolgens is de Rekenkamer nagegaan of de aanwezige nulmetingen zijn voorzien van een meetmoment. Alleen als duidelijk is op welk tijdstip of tijdvak de nulmeting betrekking heeft, is volgens de Rekenkamer na te gaan of sprake is van een recente en/of betrouwbare nulmeting.

Bij 26 van de 34 aanwezige kwantitatieve nulmetingen (76%) is min of meer duidelijk op welk tijdstip of tijdvak de meting betrekking heeft (meestal een jaartal). Soms is het jaar aangegeven waarin de publicatie met het cijfer is verschenen (bijvoorbeeld Welzijnsmonitor 2007), maar heeft de meting al eerder plaatsgevonden. Dit is niet altijd duidelijk. Evenmin is de precieze manier van meten (momentopname, tijdreeks) altijd duidelijk. Het Overzicht indicatoren uitvoering PAK 2006-2010 biedt op dit punt wel enige verduidelijking.

Bij 5 programma’s is in totaal bij 8 effectindicatoren de nulmeting niet voorzien van een min of meer duidelijk meetmoment. In tabel 2.4 is te zien om welke programma’s het gaat.

Tabel 2.4 – Kwantitatieve nulmetingen en meetmomenten

Programma	Aantal kwantitatieve nulmetingen	Geen duidelijk meetmoment
7. Welzijn, Zorg, Sport en Diversiteit	8	7.3 Passend en toegankelijk aanbod van voorzieningen 7.7 Tevredenheid ouderenvoorzieningen
9. Onderwijs en Jeugd	5	9.2a Percentage scholen dat geen onderhoud heeft dat langer dan één jaar achterstallig is 9.2b Percentage scholen waarop onderwijskundige vernieuwingen zijn doorgevoerd 9.3 In elk rayon een brede school
10. Cultuur en Creatieve economie	2	10.2 Aantal ateliers in bezit

Programma	Aantal kwantitatieve nulmetingen	Geen duidelijk meetmoment
11. Economie, Werkgelegenheid en Toerisme.	2	11.2 gemiddelde verblijfsduur verlengen
12. Verkeer en Parkeren	2	12.4 Verbeteren van verkeersveiligheid
Overige programma's	7	-
Totaal	26	8

2.3 Samenvattend

De bevindingen op begrotingsniveau kunnen als volgt worden samengevat.

Tabel S.1 – Bevindingen begrotingniveau

	Totaal getoetst	In aantallen		In procenten	
		Wel	Niet	Wel	Niet
Programma's voorzien van ambities	14	11	3	78%	21%
Programma's voorzien van maatschappelijke effecten	14	14	0	100%	0%
Maatschappelijke effecten voorzien van effectindicatoren	39	24	15	62%	38%
Effectenindicatoren voorzien van resultaatindicatoren	64	57	7	89%	11%
Effectindicatoren voorzien van nulmetingen	64	54 ⁴	10	84%	16%
Kwantitatieve nulmetingen voorzien van meetmoment	34	26	8	76%	24%

De tabel laat zien dat bij 11 van de 14 onderzochte programma's een ambitie is verwoord, zij het in een aantal gevallen in de paragraaf Maatschappelijke effecten. Bij 3 programma's is dat niet het geval. Dit betekent dat bij deze programma's niet duidelijk is gemaakt welke verandering of situatie in de samenleving gewenst is. Alle programma's zijn voorzien van maatschappelijke effecten, al waren die niet altijd even eenvoudig uit de tekst te halen. Bij twee programma's (*Groen en Dierenwelzijn* en *Onderwijs en Jeugd*) dekken de maatschappelijke effecten niet het hele programma.

Een logische uitwerking van een maatschappelijk effect in effectindicatoren is van belang om de uitvoering van de begroting te kunnen monitoren. Van de in totaal 39 door de Rekenkamer gevonden maatschappelijke effecten zijn er 24 voorzien van effectindicatoren.

⁴ 54 nulmetingen: 34 kwantitatieve nulmetingen, 13 meetsystemen in ontwikkeling en 7 benoemde prestaties.

Van de in totaal 64 effectindicatoren zijn er 57 uitgewerkt in resultaatindicatoren. Bij de 7 effectindicatoren waar dat niet het geval is, is dus niet duidelijk aangegeven wat het stadsdeel gaat doen om deze effecten te bereiken.

Bij 34 van de 64 effectindicatoren is een duidelijke kwantitatieve nulmeting aanwezig. Voor 13 effectindicatoren is een meetsysteem in ontwikkeling en bij 7 effectindicatoren is sprake van een activiteit of prestatie. Bij 10 effectindicatoren is geen nulmeting aanwezig (zie tabel 2.3).

Van de 34 effectindicatoren met een kwantitatieve nulmeting is bij 8 niet duidelijk wat het meetmoment is (zie tabel 2.4). Onduidelijkheid over het meetmoment of de periode van de nulmeting betekent dat de oordeelsvorming over de ambitie wordt bemoeilijkt.

R a

3 Twee programma's nader onderzocht

3.1 Inleiding

De Rekenkamer heeft twee programma's aan een nadere analyse onderwerpen. De twee programma's zijn geselecteerd aan de hand van het criterium 'budgettair belang', waarbij ervoor is gekozen om één programma uit de 'harde sector' en één programma uit de 'zachte sector' te nemen. Het budgettair grootste programma in de 'harde sector' is *Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling*, het budgettair grootste programma in de 'zachte sector' is *Onderwijs en Jeugd*.

Het budgettaire belang (lasten) van de totale Programmabegroting 2008 bedraagt 185 miljoen euro (exclusief reservemutaties). Het budgettaire belang van het programma *Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling* bedraagt 41,4 miljoen euro ofwel 22,4% van het totaal. Het budgettaire belang van het programma *Onderwijs en Jeugd* bedraagt 16,9 miljoen euro ofwel 9,1% van het totaal. Voor de twee programma's samen gaat het daarmee om 31,5% van het totaal.

De programma's *Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkelingen* en *Onderwijs en Jeugd* zijn vervolgens in twee stappen nader onderzocht:

Stap A

Op programmaniveau is per programma-onderdeel nagegaan hoe de uitwerking is van:

- Ambitie(s) in maatschappelijke effecten (a1),
- Maatschappelijke effecten in effectindicatoren (a2) en
- Effectindicatoren in resultaatindicatoren (a3).

Op de drie aspecten kon een score van 0 tot 3 worden behaald (0=slecht, 1=onvoldoende, 2=voldoende, 3=goed). Op basis hiervan is een score 'consistentie' berekend.

Stap B

Voor de effect- en resultaatindicatoren is nagegaan:

- Of sprake is van een effect (E) of prestatie (P).
- Hoe de indicator scoort op het criterium 'specifiek'.
- Hoe de indicator scoort op het criterium 'meetbaar'.
- Wat de kwaliteit van de nulmeting is.

Ook op deze aspecten kon een score van 0 tot 3 worden behaald.

3.2 Programma Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling

Het programma *Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling* bestaat uit vier hoofdonderdelen:

- wonen,
- bouwtoezichtelijk beleid,
- vastgoed
- stedelijke ontwikkeling.

De ambities voor deze hoofdonderdelen staan onder Maatschappelijke effecten geformuleerd (zie hoofdstuk 2). De hoofdonderdelen van het programma komen achtereenvolgens aan bod.

3.2.1 Wonen

A. Beoordeling programma

Ambitie: Het dagelijks bestuur wil dat de binnenstad zijn gemengde bevolking behoudt en dat alle leeftijdsgroepen, ongeacht hun inkomen, er kunnen wonen.

Er zijn drie maatschappelijke effecten geformuleerd (a1). Van de drie maatschappelijke effecten zijn er twee voorzien van effectindicatoren (a2). De twee effectindicatoren zijn uitgewerkt in vier resultaatindicatoren. Een vijfde resultaatindicator heeft betrekking op woningen voor ouderen, en heeft dezelfde formulering als het maatschappelijke effect (a3).

Tabel 3.1 – Consistentie Wonen

Consistentie	Score (0-3)
a1 Van ambitie naar maatschappelijke effecten	3
a2 Van maatschappelijk effect naar effectindicatoren	2
a3 Van effectindicatoren naar resultaatindicatoren	2
Gemiddelde score	2,3

B. Beoordeling effect- en resultaatindicatoren

Het onderdeel Wonen kent twee effectindicatoren: de omvang van de goedkope woningvoorraad en de omvang van de woningvoorraad voor middeninkomens. In het schema zijn deze effectindicatoren opgenomen met de scores op de vier criteria.

Tabel 3.2 – Effectindicatoren Wonen

Effectindicatoren		Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programmabegroting					
1.	Omvang goedkope woningvoorraad Doel: 33% van de sociale kernvoorraad (+) blijft behouden (2008=33%).				
	De definiëring van de goedkope woningvoorraad is niet helder. Bij de sociale kernvoorraad gaat het alleen om woningen in bezit van corporaties; de particuliere woningen blijven buiten beschouwing. De toevoeging ‘+’ betekent dat het gaat om woningen tot 487 in plaats van 369 euro per maand (bedragen 2006). Hierdoor bestaat er een overlap met de woningvoorraad voor middeninkomens. De onduidelijkheid over de definiëring van de goedkope woningvoorraad doet afbreuk aan de kwaliteit van de nulmeting.	E	2	2	2
2.	Omvang woningvoorraad voor middeninkomens Doel: 28% van de woningvoorraad blijft behouden voor middeninkomens (2008=24%)				
	Volgens een voetnoot in Maatpak wordt hiermee bedoeld dat 28% van de totale woningvoorraad in 2010 moet bestaan uit woningen met een WOZ-waarde tussen de 130.000 en 235.000 euro (prijspeil 2003). Dat is in de programmabegroting niet toegelicht. De omvang van de voorraad woningen voor middeninkomens wordt bepaald aan de hand van de WOZ-waarde. Dit is geen constant gegeven: wat eerst een woning voor middeninkomens was, kan bij een volgende waardevaststelling buiten deze voorraad vallen. De nulmeting voor deze indicator betreft prijspeil 2003. Als de WOZ-waarde de maatstaf is voor woningen voor middeninkomens, kan het percentage worden vastgesteld op basis van gegevens van de gemeentelijke dienst die de WOZ-waarde bepaalt. De nulmeting is nu ontleend aan het onderzoek Wonen in Amsterdam (WIA), een tweejaarlijkse enquête onder Amsterdammers.	E	1	2	1
Gemiddelde score		n.v.t.	1,5	2,0	1,5

De effectindicatoren zijn voorzien van vijf resultaatindicatoren. Het maatschappelijke effect ‘Realiseren van woningen voor ouderen en andere huishoudens met een zorgbehoefte’ was niet voorzien van een effectindicator, maar is nu wel weer een resultaatindicator.

Tabel 3.3 – Resultaatindicatoren

Resultaatindicatoren		Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programmabegroting					
1.	Vaststellen nieuw woningonttrekkingsbeleid Indicator: door deelraad vastgesteld beleid Doel: vastgesteld beleid in 2007 (2008=afgerond)				
	Het nieuwe woningonttrekkingsbeleid, dat moet voorkomen dat woningen via onttrekking of samenvoeging uit de gereuleerde voorraad vallen, is al in 2007 vastgesteld. Het is niet duidelijk waarom dit nog als prestatie in de begroting van 2008 is opgenomen.	P	0	3	n.v.t.
2.	Oplevering van nieuwbouwwoningen Indicator: aantal nieuwbouwwoningen, met percentage voor sociale huur Doel: 700 nieuwbouwwoningen, waarvan meer dan 15% sociale huur (2008=200 woningen, waarvan meer dan 15% sociale huur).				
	Er ontstaat onduidelijkheid door gebruik van sociale kernvoorraad (+) aan de ene kant en sociale huurwoningen aan de andere kant. Zie ook reactie van deelraad op MaatPAK. In een noot in MaatPAK staat dat het aantal nieuwbouwwoningen en het percentage voor de sociale kernvoorraad (+) betrekking hebben op de thans lopende plannen waarin het stadsdeel actief participeert. De op te leveren woningen in de grootstedelijke projecten Westerdoks- en Oosterdokseiland zijn hierbij niet meegerekend. Het percentage voor de sociale kernvoorraad (+) zou in deze projecten hoger liggen dan voor de stadsdeelplannen.	P	2	2	n.v.t. (nieuw te bouwen woningen)
3.	Herontwikkeling van leegstaande kantoren (naar woningen met gemengde doeleinden) Indicator: aantal herontwikkelde kantoren naar woningen Doel: herontwikkeling van twee kantoorpanden naar woningen met gemengde doeleinden (2008=doel wordt gehaald).				
	De doelstelling vermeldt niet hoeveel woningen voor lage en middeninkomens of voor ouderen dit oplevert. In die zin ontbreekt de relatie met de effectindicatoren.	P	1	2	n.v.t. (te herontwikkel en kantoren)
4.	Realisatie van woningen voor ouderen en huishoudens met een zorgbehoefte Indicator: aantal woningen voor deze doelgroep Doel: realisatie van 150 nieuwe woningen voor deze doelgroep				

Resultaatindicatoren		Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
	(2008=60 woningen).				
	Het is niet duidelijk om wat voor woningen het hier precies gaat: woningen in een bepaalde prijsklasse, woningen met een bepaald voorzieningenniveau? En over welke leeftijdscategorie gaat het bij 'ouderen'?	P	2	3	n.v.t. (realisatie)
5.	Wonen boven bedrijven Indicator: aantal woningen boven bedrijven per jaar Doel: realisatie van tenminste 150 woningen boven bedrijven (2008=40 woningen).				
	Ook hier is niet vermeld of het bijvoorbeeld gaat om woningen in een bepaalde prijsklasse. Daardoor is niet duidelijk aan welk maatschappelijk effect deze prestatie bijdraagt.	P	2	3	n.v.t. (realisatie)
Gemiddelde score		n.v.t.	1,4	2,6	n.v.t.

3.2.2 Bouwtoezichtelijk beleid

A. Boordeling programma

De ambitie luidt: Behoud en herstel van de historische binnenstad. Dit is vertaald in één maatschappelijke doelstelling: De bestaande bebouwing in de binnenstad dient behouden te blijven door het wegnemen van achterstanden op het gebied van bouwkundige kwaliteit (a1). Dit maatschappelijke effect is voorzien van een effectindicator (a2), die weer is uitgewerkt in vier resultaatindicatoren (a3).

Tabel 3.4 – Consistentie bouwtoezichtelijk beleid

Consistentie	Score (0-3)
a1 Van ambitie naar maatschappelijke effecten	3
a2 Van maatschappelijk effect naar effectindicatoren	3
a3 Van effectindicatoren naar resultaatindicatoren	3
Gemiddelde score	3,0

B. Beoordeling effect- en resultaatindicatoren

Het maatschappelijke effect van Bouwtoezichtelijk beleid is voorzien van één effectindicator:

Tabel 3.5 - Effectindicatoren bouwtoezichtelijk beleid

Effectindicator		Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting(0-3)
Programmabegroting					
1.	Aantal panden in slechte of matige staat Doel: dit aantal wordt verminderd tot 2.000-2.500.				
	Het doel (2.000-2.500) kent een ruime marge evenals de nulmeting (3.500-4.000). Eigenlijk komt het er op neer dat het aantal woningen in slechte tot matige staat met 1.500 moet worden teruggebracht. Dit zou een betere formulering zijn. Hoe stelt men objectief vast of er sprake is van slechte of matige staat? De ruime marge is voor de Rekenkamer aanleiding om de nulmeting als onvoldoende te kwalificeren.	E	2	2	1
Gemiddelde score		n.v.t.	2,0	2,0	1,0

Er zijn voor dit programmaonderdeel vier resultaatindicatoren.

Tabel 3.6 - Resultaatindicatoren bouwtoezichtelijk beleid

Resultaatindicatoren		Type doelstelling	Specifiek(0-3)	Meetbaar(0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programmabegroting					
1.	Aanschrijven Indicator: aantal aanschrijvingen actief en passief Doel: 240 actief; 600 passief (2008=100 actief; 150 passief).				
	De Rekenkamer acht deze indicator specifiek en meetbaar.	P	3	3	n.v.t.
2.	Verstrekking van vergunningen reclame en welstand Indicator: aantal vergunningen per jaar Doel: 640 vergunningen (2008=160).				
	Het is niet duidelijk hoe de verstrekking van vergunningen reclame en welstand bijdraagt aan de verbetering van de staat waarin panden verkeren.	P	2	3	n.v.t.
3.	Handhaving reclame en welstand Indicator: aantal handhavingzaken per jaar Doel: 1.600 handhavingzaken (2008=400).				

Resultaatindicatoren		Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
	Het is niet duidelijk hoe de handhaving van vergunningen reclame en welstand bijdraagt aan de verbetering van de staat waarin panden verkeren	P	2	3	n.v.t.
4.	Verstrekking subsidies Indicator: aantal verstrekte subsidies Behoud en Herstel (eenheden) per jaar Doel: 40 verstrekte subsidies behoud en herstel (2008=10 subsidies).				
	De Rekenkamer acht deze indicator specifiek en meetbaar.	P	3	3	n.v.t.
Gemiddelde score		n.v.t.	2,5	3,0	n.v.t.

3.2.3 Vastgoed

A. Boordeling programma

Bij het hoofdonderdeel Vastgoed lopen ambitie en maatschappelijke effecten door elkaar. De twee beoogde maatschappelijke effecten kunnen in de praktijk tegenstrijdig blijken te zijn (a1).

Eén maatschappelijk effect is voorzien van effectindicator (a2), maar deze is niet uitgewerkt in resultaatindicatoren (a3).

Tabel 3.7 – Consistentie Vastgoed

Consistentie	Score (0-3)
a1 Van ambitie naar maatschappelijke effecten	2
a2 Van maatschappelijk effect naar effectindicatoren	1
a3 Van effectindicatoren naar resultaatindicatoren	0
Gemiddelde score	1,0

B. Beoordeling effect- en resultaatindicatoren

Dit hoofdonderdeel Vastgoed kent één effectindicator. De maatschappelijke doelstelling om de vastgoedportefeuille strategisch aan te wenden is niet verder uitgewerkt in effectindicatoren.

Tabel 3.8 – Effectindicatoren Vastgoed

Effectindicator	Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programmabegroting				
Kostendeckendheid van de vastgoedportefeuille (exclusief en inclusief verkoop van panden) Doel: 100% (exclusief), 100% (inclusief) (2008= 94,5% en 99,5%).				
Een einddoel van 100% kostendeckendheid in- en exclusief verkoop van panden is onduidelijk. Het kostenbegrip is niet verder uitgewerkt.	P	2	3	3
Gemiddelde score	n.v.t.	2,0	3,0	3,0

3.2.4 Stedelijke ontwikkeling

Het hoofdonderdeel Stedelijke ontwikkeling is nieuw ten opzichte van het Meetbaar Programakkoord.

A. Beoordeling programma

Ook bij dit hoofdonderdeel lopen ambitie en maatschappelijke effecten door elkaar (a1). Er zijn twee maatschappelijke effecten (a2), die echter niet zijn voorzien van effectindicatoren of resultaatindicatoren (a3).

Tabel 3.9 – Consistentie stedelijke ontwikkeling

Consistentie	Score (0-3)
a1 Van ambitie naar maatschappelijke effecten	1
a2 Van maatschappelijk effect naar effectindicatoren	2
a3 Van effectindicatoren naar resultaatindicatoren	0
Gemiddelde score	0,7

B. Beoordeling effect- en resultaatindicatoren

De maatschappelijke effecten van stedelijke ontwikkeling zijn niet voorzien van effectindicatoren of resultaatindicatoren.

3.3 Programma Onderwijs en Jeugd

3.3.1 Onderwijs

A. Beoordeling programma

De ambitie luidt: Het aanbieden van kwalitatief voldoende openbaar basisonderwijs en het zorgen voor voldoende voorzieningen voor het openbaar en bijzonder onderwijs. Het is niet duidelijk hoe de vier maatschappelijke effecten zich verhouden tot de

ambitie (a1). Twee van de vier beoogde maatschappelijke effecten zijn voorzien van effectindicatoren (a2). De effectindicatoren zijn uitgewerkt in resultaatindicatoren (a3).

Tabel 3.10 – Consistentie Onderwijs

Consistentie	Score (0-3)
a1 Van ambitie naar maatschappelijke effecten	1
a2 Van maatschappelijk effect naar effectindicatoren	1
a3 Van effectindicatoren naar resultaatindicatoren	3
Gemiddelde score	1,7

B. Beoordeling effect- en resultaatindicatoren

Aan de beoogde maatschappelijke effecten voor Onderwijs zijn vier effectindicatoren gekoppeld. ‘Verzelfstandiging van openbare schoolbesturen wordt afgerond’⁵ en ‘Periodiek overleg dagelijks bestuur met de schoolbesturen over kwaliteit van het onderwijs’ zijn niet voorzien van effectindicatoren. De relatie tussen DJOP⁶ en verzelfstandiging schoolbesturen blijft onduidelijk, evenals de bijdrage hiervan aan de kwaliteit van het onderwijs.

Tabel 3.11 – Effectindicatoren Onderwijs

Effectindicatoren		Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programmabegroting					
1.	Door het DLO vastgesteld Decentraal Onderwijs en Jeugdplan 2006-2010 Doel: resultaatafspraken uit DOJP zijn verwezenlijkt (2008= uitvoering).				
	De resultaatafspraken uit DOJP (Jong Amsterdam) zijn in de begroting niet aangegeven. Het is dan ook niet duidelijk in hoeverre het plan bijdraagt aan het realiseren van de maatschappelijke effecten. De effectindicator is daarmee onvoldoende specifiek	P	1	2	n.v.t.
2a	Schoolgebouwen voldoen aan daaraan gestelde Kwaliteitseisen: Percentage scholen dat geen onderhoud heeft dat langer dan één jaar achterstallig is Doel: 100% (2008=100%)				
	Dat scholen geen onderhoudsachterstand hebben laat onverlet dat de gebouwen te klein kunnen zijn of onvoldoende voorzieningen kunnen hebben. Uit toelichtende teksten wordt duidelijk dat dit bij	E	1	2	2

⁵ Dit maatschappelijke effect houdt verband met de uitvoering van het DOJP:

⁶ Decentraal Onderwijs en Jeugdplan (Jong Amsterdam).

Effectindicatoren		Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
	<p>een aantal basisscholen het geval is.</p> <p>Er is niet vermeld op basis waarvan is vastgesteld dat geen van de scholen een onderhoudsachterstand heeft. Volgens het MaatPAK was in het onderzoeksplan 2006 een onderzoek opgenomen naar het onderhoud van onderwijsgebouwen, maar hiernaar wordt in de Programmabegroting 2008 niet verwezen.</p>				
2b	<p>Schoolgebouwen voldoen aan daaraan gestelde kwaliteitseisen:</p> <p>Percentage scholen waarop onderwijskundige vernieuwingen zijn doorgevoerd</p> <p>Doel: 100% (2008=100%)</p>				
	<p>Het is niet duidelijk wat onderwijskundige vernieuwingen bijdragen aan de kwaliteit van de schoolgebouwen.</p> <p>De indicator is te vaag om een goede nulmeting te kunnen opleveren.</p>	P	1	2	2
3.	<p>In elk rayon een Brede School</p> <p>doel: alle basisscholen hebben dagarrangementen en een viertal scholen hebben zich tot Brede School ontwikkeld (2008=verdere uitwerking...)</p>				
	<p>In het MaatPAK stond niets over dagarrangementen. Dit is te verklaren door het feit dat het nieuwe (landelijke) wetgeving betreft.</p> <p>De nulmeting voor Brede School beoordeelt de Rekenkamer als goed.</p>	P	2	3	3
Gemiddelde score		n.v.t.	1,3	2,3	2,3

Zoals uit de tabel blijkt is de rekenkamer van mening dat 3 van de 4 effectindicatoren meer het karakter hebben van een resultaatindicator. Aan de vermelde indicatoren voor Onderwijs zijn drie resultaatindicatoren gekoppeld.

Tabel 3.12 – Resultaatindicatoren Onderwijs

Resultaatindicatoren		Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programmabegroting					
1.	Verzelfstandiging openbaar basisonderwijs is afgerond Indicator: bestuur is overgedragen aan een stichting				
	De effectindicator over de uitvoering van het DOJP wordt hier verbonden met de afspraak Verzelfstandiging openbaar basisonderwijs is afgerond. De relatie tussen de twee indicatoren is niet duidelijk. Bovendien is niet duidelijk wat verzelfstandiging van schoolbesturen bijdraagt aan de kwalitatief van het onderwijs en de voorzieningen.	P	1	2	n.v.t.
2	Meerjaren onderhoudsplan buitenkant schoolgebouwen. Indicator: percentage scholen met een onderhoudsplan doel: 100% (2008=100%)				
	De effectindicator over het onderhoud van schoolgebouwen is vertaald in het hebben van een onderhoudsplan. Hiermee is nog niet gezegd of het onderhoudsplan ook wordt uitgevoerd en of de resultaatindicator daarmee daadwerkelijk bijdraagt aan de verbetering van de kwaliteit van het schoolgebouw. Bovendien gaat het onderhoudsplan alleen over de buitenkant van scholen. Over de binnenkant van de scholen wordt niets vermeld. De indicator 'percentage scholen met een onderhoudsplan' is nauwkeurig vast te stellen. De Rekenkamer oordeelt daarom positief over de nulmeting, hoewel ze twijfelt aan de waarde van deze indicator.	P	2	3	3
3	Brede Schooldoelstelling: het samenbrengen van partners en (doen) opstellen van een uitvoeringsnotitie Indicator: keuze omtrent de brede school zijn voorgelegd aan de deelraad en keuzes zijn uitgevoerd Doel: implementatie is doorgevoerd op minimaal vier brede scholen (2008=aanbevelingen zijn uitgevoerd).				
	Omdat niet duidelijk is wat de aanbevelingen in de uitvoeringsnotitie behelzen, is ook niet duidelijk wat het betekent dat deze aanbevelingen in 2008 worden uitgevoerd. Doel is daarmee onvoldoende specifiek. De uitkomst 'implementatie is doorgevoerd op minimaal vier brede scholen' stond overigens nog niet in MaatPAK.	P	1	2	n.v.t.
Gemiddelde score		n.v.t.	1,3	2,3	3,0

3.3.2 Jeugd

A. Beoordeling programma

De ambitie luidt: Het tot stand brengen en onderhouden van een vraaggericht aanbod aan voorzieningen voor de jeugd. Deze ambities staan niet in het MaatPAK. Er is geen maatschappelijk effect geformuleerd (a1), maar er zijn wel twee effectindicatoren (a2). Beide effectindicatoren zijn uitgewerkt in een aantal resultaatindicatoren (a3).

Tabel 3.13 – Consistentie Jeugd

Consistentie	Score (0-3)
a1 Van ambitie naar maatschappelijke effecten	1
a2 Van maatschappelijk effect naar effectindicatoren	2
a3 Van effectindicatoren naar resultaatindicatoren	3
Gemiddelde score	2,0

B. Beoordeling effect- en resultaatindicatoren

Hoewel er voor het onderdeel Jeugd geen maatschappelijk effect is geformuleerd, zijn er wel twee effectindicatoren: ‘Tevredenheid speelmogelijkheden kinderen’ en ‘Verlaging aantal First Offenders’.

Tabel 3.14 – Effectindicatoren Jeugd

Effectindicatoren	Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programmabegroting				
4. Tevredenheid speelmogelijkheden kinderen Doel: 55% van de bewoners is tevreden over speelmogelijkheden (2008=52%)				
De Rekenkamer beoordeelt dit als een specifieke en meetbare effectindicator met een goede nulmeting.	E	3	3	3
5. Verlaging aantal First Offenders Doel: 100 First Offenders (2008=115)				
Hier wordt niet gedefinieerd wat First Offenders zijn.	E	2	3	2
Gemiddelde score	n.v.t.	2,5	3,0	2,5

De effectindicator ‘tevredenheid over de speelmogelijkheden voor kinderen’ is uitgewerkt in vijf resultaatindicatoren.

Tabel 3.15 – Resultaatindicatoren Jeugd- Tevredenheid speelmogelijkheden kinderen

	Resultaatindicatoren	Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programmabegroting					
1.	Uitbreiding van toezicht in de speeltuinen in de zomer Indicator: aantal uren toezicht speeltuin in de weekenden van mei tot oktober Doel: vijf uur toezicht op beide dagen in het weekend (2008=idem)				
	De Rekenkamer acht dit een specifieke en meetbare doelstelling.	P	3	3	n.v.t.
2	Speeltoestellen voldoen aan veiligheidsnormen indicator: percentage toestellen dat veilig is doel: 97% veilig (2008=97%)				
	De Rekenkamer acht dit een specifieke en meetbare doelstelling. De kwaliteit van de nulmeting is goed.	P	3	3	3
3a	Veilige en voldoende speelmogelijkheden in de openbare ruimte voor alle leeftijdsgroepen, door planning en uitvoering speelruimteplannen. Indicator: uitvoering van een speelruimteplan in ieder rayon Doel: in ieder rayon is een speelruimteplan uitgevoerd (2008=elk rayon krijgt een speelruimteplan)				
	Indicator en doel zijn in feite hetzelfde en zeggen weinig over de bijdrage aan de effectdoelstelling, omdat de inhoud van de speelruimteplannen niet bekend is.	P	1	2	n.v.t.
3b	Veilige en voldoende speelmogelijkheden in de openbare ruimte voor alle leeftijdsgroepen, door planning en uitvoering kindlinten. Indicator: aantal uitgevoerd kindlinten (veilige routes in en rondom basisscholen) Doel: 6 tot 8 (2008=2 tot 4)				
	De Rekenkamer acht de indicator voldoende specifiek en meetbaar. De nulmeting is 6 tot 8, realisatie in 2006 is 0 en begroting 2007 is 1 tot 2. Nulmeting en einddoel lijken hier door elkaar gehaald.	P	2	3	1
4	Meer jongeren nemen deel aan JOS-activiteiten Indicator: aantal deelnemers en aantal plekken JOS doel: 20.000 deelnemers, 10 plekken (afhankelijk van uitbreiding financiering). (2008=5 plekken, plus tussenschoolse opvang op twee scholen)				

	Resultaatindicatoren	Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
	JOS staat voor Jeugd op Straat. Het project speelt zich af in de openbare ruimte en is laagdrempelig, aldus een toelichting. Omdat de activiteiten in de openbare ruimte plaatsvinden, is niet duidelijk hoe het aantal deelnemers wordt gemeten. De Toevoeging over tussenschoolse opvang in het doel voor 2008 is nieuw ten opzichte van de nulmeting	P	3	2	2
Gemiddelde score		n.v.t.	2,4	2,6	2,0

De verlaging van het aantal First Offenders is uitgewerkt in drie resultaatindicatoren, die verband houden met de uitvoering van het Jeugdveiligheidsplan (dat volgens een noot in het Programmakkoord onder Veiligheid staat).

Tabel 3.16 – Resultaatindicatoren Jeugd – Verlaging aantal First Offenders

	Resultaatindicatoren	Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programmabegroting					
1	Jaarlijks nemen 70 risicojongeren deel aan een traject op weg naar onderwijs of arbeid of een leerwerk- of zorgtraject Indicator: aantal trajecten per jaar voor risicojongeren Doel: 70 trajecten (2008=75 trajecten)				
	De doelstelling is niet heel specifiek, omdat zowel de risicojongere als het te volgen traject niet omschreven zijn. Het aantal risicojongeren dat een traject volgt, zegt bovendien niets over de bijdrage aan de effectdoelstelling 'verlaging van het aantal First Offenders'	P	2	2	n.v.t.
2	75% van de risicojongeren die deelnemen aan een traject wordt succesvol toegeleid naar onderwijs, arbeid, leerwerk- of zorgtraject Indicator: aantal succesvolle toelidingen Doel: 53 (2008=90% van de 75 trajecten)				

Resultaatindicatoren		Type doelstelling	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
	De doelstelling is niet heel specifiek, omdat zowel de risicojongere als het te volgen traject niet omschreven zijn. Dit is een betere resultaatindicator dan het aantal trajecten dat wordt gevolgd. De niet succesvolle trajecten dragen immers niet bij aan de verlaging van het aantal First Offender.	P	2	3	n.v.t.
3	Jeugdgroepenaanpak: voor minimaal 75% van de prioritaire hinderlijke en overlastgevende groepen wordt een plan van aanpak uitgevoerd Indicator: percentage groepen waarvoor plan van aanpak is uitgevoerd Doel: 75% (2008=100%)				
	Omdat de inhoud van het plan van aanpak niet bekend is, kan niets worden gezegd over de bijdrage van deze prestatie aan de verlaging van het aantal First Offenders. Het is niet duidelijk hoeveel prioritaire hinderlijke en overlastgevende groepen er zijn. Waarom is einddoel 75%, terwijl het doel voor 2008 100% is.	P	2	2	n.v.t.
Gemiddelde score		n.v.t.	2,0	2,3	n.v.t.

3.4 Discrepancies tussen PAK en MaatPAK

Het MaatPAK is door het dagelijks bestuur van stadsdeel centrum voorgelegd aan de stadsdeelraad. De deelraad besloot op 30 november 2006 om de eerste versie van het MaatPAK vast te stellen, maar verzocht het dagelijks bestuur tevens om een aantal door de deelraad geconstateerde omissies en discrepanties mee te nemen in de volgende versie(s) van MaatPAK. In een bijlage bij de brief van de deelraad aan het dagelijks bestuur staan de omissies en discrepanties per programma aangegeven.

In de bijlage staan verschillende omissies en discrepanties die in het programma *Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling voorkomen*. De ambities *Zoeklicht, Ruimte voor alternatieve woonvormen* en *UMTS-masten*, die in de bijlage bij de brief worden genoemd als omissies in het MaatPAK, zijn evenmin in de programmabegroting niet terug te vinden. De ambitie *Wonen voor middeninkomens* is in de programmabegroting wel uitgewerkt.

De rekenkamer constateert verder dat in de programmabegroting geen melding wordt gemaakt van de pilot *Tijdelijke bewoning leegstaande kantoren*, die wel in het MaatPAK wordt genoemd.

De Rekenkamer stelt ook vast dat in de programmabegroting, net als in het MaatPAK, niet altijd duidelijk is welke criteria en definities het stadsdeel hanteert voor de goedkope woningvoorraad.

De deelraad constateerde dat de ambities uit het PAK op het gebied van stedelijke ontwikkeling (Strategisch aankoopbeleid, Gebiedsgerichte aanpak, Prioriteit voor Wallen, Leidsebuurt en Oostelijke binnenstad en Overdragen van grote culturele instellingen aan Centrale Stad) in het MaatPAK niet meetbaar waren uitgewerkt. Dit is ook in de programmabegroting volgens de Rekenkamer nog het geval.

De deelraad constateerde ten aanzien van het programma *Onderwijs en Jeugd* dat het onderdeel ‘Meer aandacht voor de brede school; in het bijzonder voor kwaliteitsverbetering en samenwerking’ onvoldoende was uitgewerkt. De Rekenkamer constateert dat dit nog steeds het geval is, maar realiseert zich dat de nieuwe wetgeving rondom buitenschoolse opvang hierbij een rol kan spelen

3.5 Samenvattend

Onderstaande tabel geeft samengevat de bevindingen van de rekenkamer.

Tabel 3.17 – Bevindingen programmaniveau

	Consistent (0-3)	Specifiek (0-3)	Meetbaar (0-3)	Kwaliteit nulmeting (0-3)
Programma 6				
<i>Wonen</i>	2,3			
• Effectindicatoren		1,5	2,0	1,5
• Resultaatindicatoren		1,4	2,6	n.v.t.
<i>Bouwtoezichtelijk beleid</i>	3,0			
• Effectindicatoren		2,0	2,0	1,0
• Resultaatindicatoren		2,5	3,0	1,0
<i>Vastgoed</i>	1,0			
• Effectindicatoren		2,0	3,0	3,0
• Resultaatindicatoren		Geen uitwerking in resultaatindicatoren		
<i>Stedelijke ontwikkeling</i>	0,7			
• Effectindicatoren		Geen uitwerking in effectindicatoren		
• Resultaatindicatoren		Geen uitwerking in resultaatindicatoren		
Gemiddelde Programma 6	1,8	1,9	2,5	1,6
Programma 9				
<i>Onderwijs</i>	1,7			
• Effectindicatoren		1,3	2,3	2,3
• Resultaatindicatoren		1,3	2,3	3,0
<i>Jeugd</i>	2,0			
• Effectindicatoren		2,5	3,0	2,5
• Resultaatindicatoren		2,3	2,5	2,0
Gemiddelde Programma 9	1,9	1,9	2,5	2,5

De onderdelen Wonen en Bouwtoezichtelijk beleid scoren goed op het aspect consistentie. Het onderdeel Wonen scoort echter onvoldoende op de aspecten specifiek en kwaliteit van de nulmeting. Ook de nulmeting bij het onderdeel Bouwtoezichtelijk beleid is door de Rekenkamer als onvoldoende beoordeeld.

Voor de onderdelen Vastgoed en Stedelijke ontwikkeling geldt een ander beeld. Beiden zijn als 'onvoldoende consistent' beoordeeld, omdat maatschappelijke effecten en effectindicatoren niet zijn uitgewerkt.

Over het geheel genomen is het programma voor Onderwijs niet erg consistent. Jeugd scoort op dit punt iets beter, ook al was hiervoor geen maatschappelijk effect geformuleerd. Onderwijs scoort evenmin hoog op de aspecten specifiek en meetbaar en de kwaliteit van de nulmetingen. Ook op dit punt is de Rekenkamer positiever over het onderdeel Jeugd, vooral de effectindicator 'Tevredenheid speelmogelijkheden kinderen'.

R a

Bijlage 1. Programma's en ambities

Tabel B.1 – Programma's en ambities

Programma	Ambitie
1. Bestuur	Het bevorderen van contact tussen burger en bestuur, alsmede het actief informeren van burgers, ondernemers en bezoekers en het bevorderen van de kwaliteit van de dienstverlening.
2. Veiligheid	Het leveren van bijdragen aan het handhaven van de openbare orde, alsmede het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid in de binnenstad.
3. Horeca	Geen ambitie geformuleerd
4. Groen en dierenwelzijn	Het bijdragen aan een prettig en leefbaar stadsklimaat door herinrichting en onderhoud van plantsoenen en bomen in de binnenstad. Ook dierenwelzijn hoort hierbij.
5. Milieu	Het milieubeleid richt zich op inpassing van milieuaspecten op de onderwerpen geluid, luchtkwaliteit, energieverbruik, veiligheid en bodem(sanering) in het totaalbeleid voor de leefomgeving, met als doel een veilig, duurzaam en schoon leefmilieu.
6. Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling	Wel ambitie, maar bij maatschappelijke effecten De binnenstad behoudt zijn gemengde bevolking en alle leeftijdsgroepen, ongeacht hun inkomen, kunnen er wonen. Behoud en herstel van de historische binnenstad De gemeenschap mag niet opdraaien voor tekorten die ontstaan uit hoofd van het eigenaarschap van een vastgoedportefeuille door het stadsdeel. Continuering van de gebiedsgerichte aanpak en voltooiing van de vernieuwingsoperatie bestemmingsplannen.
7. Welzijn, Zorg, Sport en Diversiteit	Het tot stand brengen en onderhouden van een vraaggericht aanbod aan voorzieningen voor doelgroepen die een economisch of sociaal zwakkere positie hebben. Het tot stand brengen en onderhouden van een vraaggericht aanbod aan voorzieningen op het terrein van participatie. Met name jongeren en ouderen stimuleren tot meer beweging.
8. Water	Geen ambitie geformuleerd
9. Onderwijs en Jeugd	Het aanbieden van kwalitatief voldoende openbaar basisonderwijs en het zorgen voor voldoende voorzieningen voor het openbaar en bijzonder onderwijs. Het tot stand brengen en onderhouden van een vraaggericht aanbod aan voorzieningen voor de jeugd.

Programma	Ambitie
10. Cultuur en Creatieve economie	Het mogelijk maken van een wijkgericht en laagdrempelig, samenhangend en herkenbaar aanbod van kunst en cultuur van en voor de bewoners. Het bieden van een pakket maatregelen en diensten die de binnenstad versterken als vestigingslocatie en ontmoetingsplek voor de creatieve bedrijvigheid.
11. Economie, Werkgelegenheid en Toerisme.	Het versterken van de positie van het midden- en kleinbedrijf, spreiding van het toerisme in de binnenstad en het bevorderen van de werkgelegenheid.
12. Verkeer en Parkeren	Geen ambitie geformuleerd
13. Inrichting en Beheer Openbare ruimte	De inrichting van de openbare ruimte moet duurzaam, bruikbaar (functioneel) en visueel aantrekkelijk zijn, waarbij visueel aantrekkelijk wordt omschreven als schoon, mooi en ruimtelijk.
14. Monumenten	Wel ambitie, maar onder maatschappelijk effect De kwaliteit van gemeentelijke- en rijksmonumenten aantoonbaar verbeteren)

Bijlage 2. Overzicht aantal effect- en resultaatindicatoren

Tabel B.2 - Overzicht aantal effect- en resultaatindicatoren per programma

Programma		Effectindicatoren	Resultaatindicatoren	
			Afspraken	Indicatoren
1.	Bestuur	9	9	10
2.	Veiligheid	2	9	10
3.	Horeca	4	7	7
4.	Groen en Dierenwelzijn	1	6	7
5.	Milieu	-	3	6
6.	Bouwen, Wonen en stedelijke ontwikkeling	4	9	9
7.	Welzijn, zorg, sport en diversiteit	15	8	19
8.	Water	2	8	8
9.	Onderwijs en jeugd	6	5	11
10.	Cultuur en creatieve economie	5	4	7
11.	Economie, werkgelegenheid en toerisme	6	13	14
12.	Verkeer en parkeren	4	8	13
13.	Inrichting en beheer openbare ruimte	4	4	16
14.	Monumenten	2	5	5
15.	Coördinatieportefeuilles	-	-	-
Totaal		64	98	142

R a

Bijlage 3. Maatschappelijke effecten

Tabel B.3 - 39 maatschappelijke effecten en verwijzing naar effectindicatoren

Programma	Maatschappelijke effecten
1. Bestuur	1. Een breder draagvlak voor het stadsdeelbestuur (1.1) 2. Een open, resultaatgericht en collegiaal bestuur* 3. Een sterke kaderstellende rol van de Raad* 4. Meer samenwerking met bewoners en ondernemers (1.2) 5. Een uitnodigende en doelmatige dienstverlening (1.3, 1.4)
2. Veiligheid	6. Een veilige binnenstad is een schone, hele en goed verlichte binnenstad (2.1 en 2.2)
3. Horeca	7. Een evenwichtig en buurtgericht horecabeleid dat ruimte biedt voor vernieuwende activiteiten en diversiteit, draagvlak heeft onder de bewoners en ondernemers en veiligheid, gezondheid en deelname van alle Amsterdammers mogelijk maakt (3.1 tot en met 3.4)
4. Groen en dierenwelzijn	8. Goed groenbeheer in wijken en straten in samenspraak met en zo mogelijk door zelfwerkzaamheid van bewoners en ondernemers (4.1)
5. Milieu	9. Een leefbaar, duurzaam en veilig milieu voor iedereen*
6. Bouwen, Wonen en Stedelijke ontwikkeling	10. Het behouden van woningen voor lage inkomensgroepen (6.1) 11. Het realiseren van woningen voor middeninkomensgroepen (6.2) 12. Het realiseren van woningen voor ouderen en andere huishoudens met een zorgbehoefte* 13. De bestaande bebouwing in de binnenstad dient behouden te blijven door het wegnemen van achterstanden op het gebied van bouwkundige kwaliteit (6.3) 14. De opbrengst van het bezit dient tenminste kostendekkend te zijn (6.4) 15. De vastgoedportefeuille wordt strategisch aangewend voor doelgroepen die op de onroerend goed markt moeilijk een positie verwerven* 16. De gebiedsgerichte aanpak voor vier gebieden (de Wallen, Leidsebuurt, de Oostelijke binnenstad en de Rode Loper) wordt gecontinueerd* 17. De vernieuwingsoperatie bestemmingsplannen wordt voltooid*
7. Welzijn, Zorg, Sport en Diversiteit	18. De binnenstad is voor Amsterdammers van alle groepen en gezindten een veilige haven, waar niemand wordt uitgesloten of gediscrimineerd* 19. Mensen kunnen zich lopend en fietsend door de binnenstad bewegen* 20. Garanderen en stimuleren van fysieke en financiële mogelijke tot sportdeelname voor alle bewoners*
8. Water	21. Orde en kwaliteit op het water, het oplossen van knelpunten en een heldere welstandstoets (8.1) 22. Meer mogelijkheden voor transport van goederen en personen (8.2)

Programma	Maatschappelijke effecten
9. Onderwijs en Jeugd	<p>23. Afronding van de verzelfstandiging van de openbare schoolbesturen*</p> <p>24. Periodiek overleg met de schoolbesturen over de kwaliteit van het onderwijs*</p> <p>25. Onderhoud van schoolgebouwen blijft voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen, waarbij nieuwe achterstanden worden voorkomen (9.2)</p> <p>26. Meer aandacht voor de Brede School, in het bijzonder ... (9.3)</p>
10. Cultuur en Creatieve economie	<p>27. De binnenstad is versterkt als drager van de culturele identiteit van Amsterdam en als ontmoetingsplaats van de creatieve industrie (10.2 en 10.3)</p> <p>28. Amsterdammers zijn trots op en voelen zich medeverantwoordelijk voor de historische binnenstad*</p> <p>29. Een kleinschalig cultureel aanbod in de buurten om cultuur toegankelijk te maken en de sociale samenhang te bevorderen (10.1 en 10.4)</p>
11. Economie, Werkgelegenheid en Toerisme.	<p>30. Een positieve ontwikkeling van de economie (11.1 tot en met 11.4)</p> <p>31. Het aantrekkelijker maken van de oostelijke binnenstad voor toeristen*</p> <p>32. Het verhogen van het herhalingsbezoek en het verlengen van de verblijfsduur van toeristen (11.5 en 11.6)</p>
12. Verkeer en Parkeren	<p>33. Vervuiling van lucht, water en grond wordt zoveel mogelijk voorkomen en ongedaan gemaakt, met prioriteit van de luchtkwaliteit (12.1)</p> <p>34. Het verbeteren van de bereikbaarheid en leefbaarheid (12.2 en 12.3)</p> <p>35. Verbetering van de verkeersveiligheid (12.4)</p>
13. Inrichting en Beheer Openbare ruimte	<p>36. Het wegwerken van de onderhoudsachterstand van de openbare ruimte (13.1 en 13.2)</p> <p>37. Communicatie met gebruikers van de openbare ruimte over heel en schoon*</p> <p>38. Veel aandacht voor het schoonhouden van de openbare ruimte, met name de toeristische routes (13.3 en 13.4)</p>
14. Monumenten	<p>39. Het stimuleren van behoud en herstel van gemeentelijke- en rijksmonumenten in het beschermd stadsgezicht (14.1 en 14.2)</p>

* Deze maatschappelijke effecten zijn in de programmabegroting 2008 niet voorzien van een effectindicator.

Bijlage 4. Algemeen kader

De rekenkamer baseert haar beoordeling van de resultaatgebieden primair op het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Het BBV schrijft voor welke vorm het jaarplan van een gemeente moet hebben.

Meetbaar beleid: waarom?

De dualisering van het gemeentebestuur sinds 7 maart 2002 maakt het formuleren van meetbaar beleid noodzakelijk. Door de dualisering zijn burgemeester en wethouders (dagelijks bestuur) geen lid meer van de gemeenteraad (stadsdeelraad). De bevoegdheden van raad en college zijn scherper afgebakend. De raad stelt kaders en controleert. Het college bestuurt, voert uit en legt verantwoording af.

Voor de begrotingscyclus betekent deze taakverdeling het volgende. De raad stelt in de begroting de kaders vast voor beleid en financiën. Vervolgens voert het college het beleid uit binnen deze kaders. Met het jaarverslag en de jaarrekening legt het college verantwoording af over de realisatie van de beleidsvoornemens van de raad. De raad beoordeelt op basis van deze stukken of het college zijn werk binnen de kaders van de begroting heeft gedaan.⁷

Deze ruwe schets van de begrotingscyclus toont de noodzaak van meetbaar beleid. Als beleid meetbaar is geformuleerd kan de gemeenteraad heldere kaders vaststellen voor het college. Het college kan daardoor verantwoording afleggen over zijn beleid en de raad kan het handelen van het college controleren.

Meetbaar beleid maakt niet alleen heldere kaders, verantwoording en controle mogelijk, maar geeft ook inzicht in de kosten van wensen. Aan de beleidsmatige kaders zijn namelijk de financiële kaders gekoppeld. Zo kan de raad een afweging maken tussen zijn beleidswensen en de kosten die daarmee gepaard gaan. Met het vaststellen van de begroting autoriseert de raad de financiële kaders die bij de beleidsmatige wensen horen.

Meetbaar beleid: hoe?

Volgens het BBV moet het jaarplan per programma antwoord geven op de zogenaamde drie W-vragen:

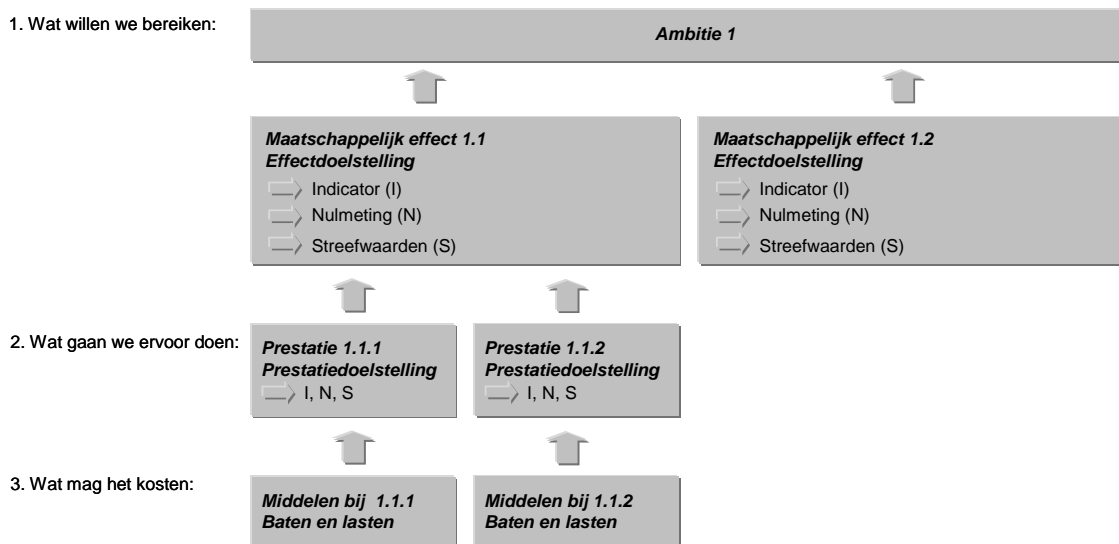
1. Wat willen we bereiken?
2. Wat gaan we daarvoor doen?
3. Wat mag het kosten?

De 3 W-vragen vormen een zogenaamde doelenboom waarbij het te bereiken maatschappelijk effect uiteindelijk wordt uitgewerkt in concrete activiteiten en de middelen die daarvoor nodig zijn. Figuur B.1 toont ter verheldering de relaties tussen de drie W-vragen en laat zien hoe de doelenboom wordt gevormd.

---

⁷ Ontleend aan Nota van Toelichting bij BBV, p21-22

Figuur B.1 - Relaties tussen de drie W-vragen: doelenboom

We bespreken de drie W-vragen aan de hand van een voorbeeld. In dit fictieve voorbeeld is de bestuurlijke ambitie het garanderen van de bereikbaarheid van de gemeente.

Wat willen we bereiken?

Deze vraag wordt beantwoord door aan te geven welke maatschappelijke effecten in de samenleving worden beoogd. Veelal worden deze in de vorm van ‘ambities’ geformuleerd. Om het kaderstellen vooraf en het verantwoorden en controleren tussentijds en achteraf mogelijk te maken, dienen maatschappelijke effecten als doelstellingen te worden geformuleerd. De formulering moet SMART zijn: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden. Om een effectdoelstelling SMART te maken moet de doelstelling effectindicatoren, nulwaarden en streefwaarden bevatten.

We werken de volgende ambitie uit in een SMART geformuleerde effectdoelstelling ‘garanderen bereikbaarheid’:

- Effectdoelstelling 1.1: een verbeterde autobereikbaarheid in kerngebieden.
- Indicator bij effectdoelstelling 1.1: gemiddelde snelheid hoofdwegennet met:
  - nulwaarde 2006: 30 km/u;
  - streefwaarde 2007: 32 km/u;
  - streefwaarde 2010: 35 km/u.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om de gewenste maatschappelijke effecten te bereiken moet de gemeente zich inspannen. Zij moet prestaties leveren. Ook deze prestaties zijn meetbaar te maken in prestatiedoelstellingen met een indicator, nulwaarde en streefwaarden. Op basis van de effectdoelstelling kan bijvoorbeeld de volgende prestatiedoelstelling 1.1.1 worden geformuleerd: ‘aanleg van ondergrondse parkeergarages.’

Indicator bij prestatiedoelstelling 1.1.1: aantal parkeerplaatsen in openbare parkeergarages met:

- Nulwaarde (2006): 2.500.
- Streefwaarde 2007: 2.600.
- Streefwaarde 2010: 3.000.

Wat mag het kosten?

De laatste vraag gaat over de baten en lasten om de betreffende prestaties te leveren. Gebruikelijk is deze te begroten voor ieder jaar van de bestuursperiode.

R a

Bijlage 1

Geconstateerde discrepanties tussen PAK en MaatPAK

Hieronder wordt een overzicht gegeven van discrepanties tussen het programmakkoord (PAK) en het meetbaar programmakkoord (MaatPAK).

Er wordt onderscheid gemaakt tussen drie categorieën:

1. Gevallen waarin PAK en MaatPAK strijdig zijn
2. Gevallen waar het in het MaatPAK geformuleerde ambitieniveau lager is dan wat op basis van het PAK mag worden verwacht
3. Gevallen waarin het MaatPAK nog geen invulling heeft gegeven aan de in het PAK verwoorde doelstellingen.

De nummering volgt de programma nummering in begroting en MaatPAK

1. Strijdigheden tussen PAK en MaatPAK

Er zijn een aantal tegenstrijdigheden geconstateerd tussen PAK en MaatPAK:

PAK	MaatPAK
6 Bouwen en Wonen	
30% kernvoorraad+ in nieuwbouwprojecten	700 woningen, waarvan 15% sociale kernvoorraad (exclusief grootstedelijke projecten)
7 Welzijn en Zorg	
4 WMO loketten	3 WMO loketten
7c Tweede Wzz afhankelijk van evaluatie	Drie WSB's gerealiseerd
12 Verkeer en Parkeren	
Na behalen van reductie van 25% t.o.v. 1993, wordt voorzichtig voortgegaan met terugdringen automobilititeit	Reductie 25% sinds 1991 is gehaald, doorgaan is strijdig met behoud van bereikbaarheid

2. MaatPAK lager ambitieniveau dan PAK

In een aantal gevallen maakt het MaatPAK de in het PAK geformuleerde ambities niet waar:

PAK	MaatPAK
1. Bestuur	
Visie/beleid ontwikkelen met bewoners en ondernemers	Tevredenheid over de samenwerking
7. Welzijn en Zorg	
7a Anti-armoede: per wijk 1 formulierenbrigade (3 à 4 voor de Binnenstad)	Begroting 2007: 1 brigade
Hogere sportdeelname jongeren en functiebeperking	Vijf schoolsportclubs (7g)
8. Water	

Distributie / personenvervoer wordt speerpunt van beleid	3 steigers in 2010
Realisatie drijvend zwembad wordt bevorderd	Steun aan initiatieven
12. Verkeer en Parkeren	
Aantal fiets parkeerplekken (w.o. nietjes) wordt substantieel uitgebreid	500 nietjes erbij in 2010, stalling Beursplein gaat niet door
Aanleg nieuwe veilige fietsroutes en vrijliggende fietspaden wordt geïntensiveerd	Meer veilige herkenbare vrijliggende fietsroutes: - realisatie Leidsegrachtroute
13. Inrichting en Beheer Openbare ruimte	
Onderzoek en uitvoering nieuwe wandelroutes	Nieuwe wandelroutes

3. Nog in te vullen in het MaatPAK

Deze tabel geeft een overzicht van in het PAK geformuleerde ambities, die in het MaatPAK nog niet in meetbare vorm zijn uitgewerkt:

PAK
1. Bestuur
Nieuw delegatiebesluit
Versterking rol raad
Bestuursakkoord
2. Veiligheid
Tegengaan waterbedeffect bij cameratoezicht
3. Horeca
Een convenant met de Horeca over verbetering v.d. kwaliteit e.d.
Uitvoering Hotelbeleid
4. Groen en Dierenwelzijn
Aanleg pocketparks
Bij herinrichting van openbare ruimte bij NZ-lijn wordt het groene karakter versterkt
Bewoners kunnen gebruik maken van buurtbudgetten
Stedelijke biotoop wordt beschermd
Meer groen
Cofinanciering sierbeplanting
In komende periode actief beleid in preventie en opvang van dieren
Plaatsen van nestkasten voor mussen en zwaluwen uitbreiden
In rampenplan van het stadsdeel hoofdstuk over evacuatie dieren
6. Bouwen en Wonen
Actie Zoeklicht
Ruimte voor alternatieve woonvormen
UMTS masten

Inspanningverplichting wonen middeninkomens
6. Stedelijke Ontwikkeling
Strategisch aankoopbeleid
Gebiedsgerichte aanpak
Prioriteit voor Wallen, Leidsebuurt en Oostelijke Binnenstad
Grote culturele instellingen overdragen CS
7. Welzijn en Zorg
Initiatieven dak/thuislozen aanvullend op CS
Initiatieven verslaafden aanvullend op CS
Beter benutten van recht op kwijtschelding
Homobeleid
Mensen met functiebeperking
Bestrijden onverdraagzaamheid
Initiatieven prostitutiesector aanvullend op CS
Toegankelijkheid sport voor lage inkomens
Kennismakingslidmaatschappen
8. Water
Uitwerken watervisie
Waar mogelijk wordt biotoop uitgebreid met reinigende planten
Distributie / personenvervoer wordt speerpunt van beleid
9. Onderwijs
Meer aandacht voor de brede school; in het bijz. voor kwaliteitsverbetering en samenwerking
10. Cultuur
Met Het Kon. Paleis wordt overlegd welke rol paleis kan spelen
11. Economie & Toerisme
Duurzaam inkopen
Samenwerking met stadsdelen
Spreiding evenementen over de Binnenstad
Spreiding toerisme
Verhogen van de kwaliteit van het aanbod
12. Verkeer en Parkeren
Startnotitie met onderzoek autovrij/luw stadshart met Toekomstvisie in 2007
Verkeerscirculatieplannen tegen doorgaand verkeer
Niet-noodzakelijk autoverkeer wordt gestimuleerd buiten SAC te parkeren
Nadruk op kleinschalig OV, verkeersveiligheid & meer ruimte voor voetgangers en fietsers
Het stadsdeel stimuleert alternatieve vormen van vervoer

Bepaleiten van geluidsarme tramrails bij CS
Fietswrakken worden verwijderd
Fietsverhuurplekken worden gestimuleerd
Autovrije straten/straatjes
Het aantal autodate plekken wordt uitgebreid naar behoefte
Onderzoek stimuleringskorting autodaten
Indien mogelijk, hoger tarief voor milieubelastende auto's
Handhaving op foutparkeren en de opsporing van illegaal aangelegde garages wordt verscherpt
Uitbreiding mogelijkheid digitale aangifte
13. Inrichting en Beheer Openbare ruimte
Krachtige inhaalslag onderhoud openbare ruimte
Op basis voortschrijdend MJP vaststellen voorstel onderhoud en inrichting OR
Monumentale kwaliteit van beschermd stadsgezicht
Pleinen versterken als ontmoetingsplek
Cyclische, gebiedsgerichte aanpak buurten Schoon
Zwerfvuil prioriteit
Kinderen worden betrokken bij ontwerp speelplekken
14. Monumenten
Inzetten procesbelang
Versoberen reclame op steigerdoeken
Onderzoek stichting Topmonumenten

R a